

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра _____ української філології _____

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська література для дітей
(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 014 Освіта, 035 Філологія
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)», 035.01 «Філологія (Українська мова та література)»
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

факультет _____ філології та масових комунікацій _____
(назва факультету)

Робоча програма з «Української літератури для дітей» для студентів
(назва навчальної дисципліни)

за напрямом підготовки 014 Освіта, 035 Філологія, спеціальностями 014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)», 035.01 «Філологія (Українська мова та література)»

Розробники: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології МДУ Романенко Л.В.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української філології

Протокол від “ 27 ” _____ серпня _____ 2020 року, № 1

Завідувач кафедри української філології

(підпис)

(Мельничук І.В.)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>Гуманітарні науки</u> (шифр і назва)	за вибором	
	Напрямок підготовки <u>014 Освіта, 035 Філологія</u> (шифр і назва)		
Модулів – 5	Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова та література), 035.01 Філологія (Українська мова та література)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 6		третій	третій
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		шостий	шостий
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 2	Освітній ступінь: бакалавр	16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	72 год.
		Індивідуальні завдання:	
		1 год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 33/67 %

для заочної форми навчання – 20/80%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є засвоєння студентами спеціальностей 014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)», 035.01 «Філологія (Українська мова та література)» комплексу знань, необхідних для розуміння студентами специфіки літературного матеріалу призначеного для різних вікових категорій дітей, а також оволодіння навичками самостійного аналізу художнього тексту.

Завдання:

Сформувати у студентів системи теоретичних знань про:

- сутність української літератури, специфіку її застосування у роботі з дітьми;
- зміст української усної народної творчості – скарбниці національної мудрості (з посиленою увагою до української календарно-обрядової творчості та некалендарної прози і поезії).

Ознайомити студентів з творчістю найталановитіших майстрів українського слова і фольклорними джерелами відповідної тематики.

Довести студентам важливу ролі фольклору і літератури у формуванні моральних якостей дитини.

Сформувати у студентів вміння і навички аналізу фольклорного та літературного матеріалу;

Виховати у студентів почуття гордості і любові до рідного слова навчити їх розуміти його красу і силу, розвинути художні смаки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

жанрову систему фольклору для дітей, ознайомитися з проблемами його становлення та розвитку, з творчим доробком українських митців слова; повинен ознайомитися з певними фольклорними творами, з біографіями та творчою спадщиною українських письменників-класиків і сучасних авторів, які пишуть твори для дитячої читацької аудиторії; засоби та основні методи логіко-емоційної виразності читання й мовлення; особливості читання й переказування творів різних жанрів.

вміти:

аналізувати твори української усної народнопоетичної творчості та літературні, зіставляти їх жанрові особливості з огляду на морально-етичні проблеми, що повинно їм знадобитися у подальшій роботі у закладах середньої освіти; підготуватися до безпосередньої словесної дії, до читання й переказування літературних творів, застосовувати знання текстів творів для розуміння авторського задуму в контексті культурного, етичного, естетичного виховання підростаючого покоління.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Дитяча література як явище мистецтва

Дитяча література як певний феномен і частина загальної літератури. Література для дітей яка відповідає психологічним особливостям віку. Простота творів для дітей і водночас результат складної взаємодії художніх прийомів і засобів. Зміни суспільних умов, що впливають на «коло дитячого читання». Значення творчості самих дітей.

Специфічні риси літератури для дітей, зумовлені певними чинниками. Дитяча література є галуззю мистецтва. Її функція – давати дитині естетичну насолоду і сприяти формуванню її особистості.

Мовні особливості дитячої літератури. Глибока духовна взаємодія дорослого автора і маленького читача – важлива умова успіху. Характерні ознаки літератури для дітей – динамічний сюжет і гумор.

Дитяча література орієнтована на вічні, стійкі гуманістичні цінності, вчить розрізняти добро і зло, правду і кривду.

Змістовий модуль 2. Усна народна словесність та розвиток літературних жанрів

Український фольклор як засіб національного виховання. У поєднанні з етнографічними, календарно-обрядовими традиціями та звичаями фольклорні твори відображають самобутню систему духовності і практично-дійового досвіду народного життя. Розмаїтість фольклорних жанрів для дітей. Допомога фольклору у формуванні молодої людини, її творчого підходу до життя та її комунікативних якостей.

Робота над визначенням терміну «дитячий фольклор», яка почалася у 20-х роках ХХ століття. Специфіка дитячого фольклору, яка зумовлена: віковими особливостями; поєднанням словесного матеріалу з елементами гри; яскраво виражене виховне спрямування.

Чітка класифікація українського фольклору для дітей: календарний фольклор, що пов'язаний з певними датами народного календаря; позакалендарна творчість народу, тобто родинно-обрядова і не обрядова поезія. Аналіз фольклорних жанрів, що сприймаються дітьми.

Твори, обрані для читання дітьми різних вікових категорій зумовлюють певну послідовність ознайомлення з ними. Дитяча література жанрово розмаїта і знайомство з творами різних жанрів є поступовим, затверджене ними шкільною програмою з української літератури. Чітка послідовність зумовлює знайомство дітей із жанровими особливостями літератури від найлегшого для сприйняття до найскладнішого.

Змістовий модуль 3. Література для дітей від часів Київської Русі до кінця XVIII століття

Формування дитячої літератури за часів становлення нової держави та утвердження християнства на Русі. Оригінальність дитячої літератури княжої України полягає у тому, що в літописних зведеннях увага приділялася переказам, що і сьогодні лягають в основу багатьох сучасних творів.

Основною літературою для читання дітей були матеріали з церковно-релігійних книг. Поява першого в Україні «Букваря» Івана Федоровича, вихід підручника «Слов'янська граматика» Мелетія Смотрицького. Поетичні твори Лазаря Барановича, призначені для дітей, в афористичній формі показують духовний стан людини, показують зв'язок між земним та небесним. Своєрідним явищем стала творчість «мандрівних дяків» і творчість Григорія Сковороди.

Змістовий модуль 4. Історія української дитячої літератури XIX століття

Передбачене вивчення творів українських письменників-класиків, що увійшли до історії літератури як творці серйозних, проблемних творів, але їх звернення до дитячої тематики не менш важливе: Тарас Шевченко, Марко Вовчок, Леонід Глібов та інші. Їхня літературна спадщина для дітей характеризується зверненням до історичного минулого країни та до фольклорної спадщини нашого народу.

Дитяча література початку ХХ століття має певні тенденції: виховання загальнодемократичного світогляду, людської гідності, честі, внутрішньої свободи особистості; прагнення прищепити молоді паростки національної свідомості, любові до рідного слова, свого народу. Представниками цього покоління є такі письменники: Олена Пчілка, Іван Франко, Михайло Коцюбинський, Степан Васильченко, Спиридон Черкасенко, Леся Українка, Борис Грінченко, Майк Йогансен, Володимир Винниченко та інші.

Твори українських письменників кінця XIX століття створювалися в руслі реалізму і модернізму. М.Коцюбинський, І.Франко та Б.Грінченко зверталися до епічних жанрів для показу складного життя дітей у ті часи, показуючи їхні високі моральні цінності.

Змістовий модуль 5. Історія української літератури для дітей ХХ століття

Післяреволюційна дитяча література характеризується романтичною ідеєю односпрямованості дитини у часі, розумінням юного героя як представника прийдешніх поколінь, позбавленого

власного конкретного минулого. Дитяча література воєнної пори виховувала в молодому поколінні ненависть до ворогів.

Література 50 – 60-х років сумлінно «відгукувалася» на віяння часу, без остережень вписувалася до видавничих планів.

70-80-і роки характеризуються здебільшого перекладною літературою і виданням раніше заборонених творів, які істотно змінили художні критерії літератури для дітей. Яскравими представниками цього часу є: Іван Багряний, Микола Трублаїні, Юрій Яновський, Григорій Тютюнник, Євген Гуцало, Ігор Муратов, Михайло Стельмах, Микола Сингаївський, Ліна Костенко тощо.

Змістовий модуль 6. Сучасний стан української дитячої літератури

Сучасна дитяча література продовжує свій розвиток. Їй притаманне розмаїття жанрів та тематики, але принципи розвитку молодшої особистості залишаються незмінними. Шкільна програма, яка останнім часом зазнала певних змін, орієнтується на творчість іменитих письменників сьогодення, а також молодих талановитих авторів: Ю.Винничук, Г.Пагутяк, З.Мензатюк, М.Савка, В.Рутківський, Дара Корній та ін.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Дитяча література як явище мистецтва												
Тема 1. Специфіка дитячої літератури	6	1				5	3	1				2
Разом за змістовим модулем 1	6	1				5	3	1				2
Змістовий модуль 2. Усна народна словесність та розвиток літературних жанрів												
Тема 1. Фольклор як джерело літератури	8	1	2			5	12	1	1			10
Тема 2. Специфіка епічних, ліричних і драматичних творів, призначених для дитячого читання	4	2				2	2					2
Разом за	12	3	2			7	14	1	1			12

змістовим модулем 2												
Змістовий модуль 3. Українська дитяча література від часів Київської Русі до кінця XVIII століття												
Тема 1. Твори для дітей часів Київської Русі	4	1				3	3	1				2
Тема 2. Розвиток дитячої навчальної літератури	5	1	2			2	2					2
Разом за змістовим модулем 3	9	2	2			5	5	1				4
Змістовий модуль 4. Історія української дитячої літератури XIX століття												
Тема 1. Твори для дітей I половини XIX століття	6	1				5	4					4
Тема 2. Література для дітей кінця XIX століття	16	2	4			10	9	1				8
Разом за змістовим модулем 4	22	3	4			15	13	1				12
Змістовий модуль 5. Історія української літератури для дітей XX століття												
Тема 1. Післяреволюційна дитяча література	7	1				6	4					4
Тема 2. Література для дітей II половини XX століття	13	1	2			10	11	1				10
Разом за змістовим модулем 5	20	2	2			16	15	1				14
Змістовий модуль 6. Сучасний стан української дитячої літератури												

Тема 1. Становлення сучасної літератури для дітей	21	5	4			12	30	1	1			28
Разом за змістовим модулем 6	21	5	4			12	30	1	1			28
Усього годин	90	16	14			60	90	6	2			72
Модуль 2												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин												

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Український календарно-обрядовий фольклор	2/1
2	Література для дітей давнього періоду	2
3	Література для дітей XIX століття	4
4	Дитяча література кінця XIX - XX століть	2
5	Сучасна література для дітей	4/1

6. Теми практичних занять -

7. Теми лабораторних занять -

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка повідомлень та конспектів за запропонованими викладачем темами.	10/10
2	Робота з підручниками, методичними посібниками, інтернет-ресурсами	10/20
3	Створення проєкту	10/10
4	Написання рефератів	5/5
5	Читання текстів творів	25/27
	Разом	60/72

9. Індивідуальні завдання -

10. Методи навчання

Лекції, практичні заняття, робота з Інтернет, реферування, конспектування.

11. Методи контролю

Поточне тестування, оцінка за проєкт, модульні контрольні роботи, залік.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2		Змістовий модуль №3		Змістовий модуль №4		Змістовий модуль №5		Змістовий модуль №6	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100
10	5	5	3	2	10	10	15	20	20	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій; інтерактивний комплекс начально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД) тощо.

14. Рекомендована література

Базова

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія/ А.М.Алексюк. – К.: Либідь, 1998.
2. Арзамасцева И.Н., Николаева С.А. Детская литература: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. – 3-е изд., испр./ И.Н.Арзамасцева, С.А.Николаева. – М.: Издательский центр «Академия», 1997. – 448 с.
3. Васильківський М. Завдання, програма й методика курсу українознавства в плані українізації/ М.Васильківська // Шлях освіти. – 1926. - № 10. – С. 27 – 50.
4. Ващенко Г. Виховний ідеал/ Г.Ващенко. – Полтава, 1994.
5. Ващенко Г. Праці з педагогіки та психології: підручник для педагогів/ Г.Ващенко. – К.: Школяр, 2000.

6. Веселка. Антологія української літератури для дітей в 3-х томах. Т. Другий: Твори радянського періоду. Поезія/ Упоряд., передм., біогр. нариси Б.Й.Чайковського. – К.: Веселка, 1984. – 503 с.
7. Веселка. Антологія української літератури для дітей в 3-х томах. Т.Третій: Твори радянського періоду. Проза/ Упоряд., біогр. нариси Б.Й.Чайковського; Передмова М.Г.Жулинського. – К.: Веселка, 1985. – 675 с.
8. Вишневський О. Сучасне українське виховання/ О.Вишневський. – Львів, 1996.
9. Вінок. Читанка для молодших школярів/ Упоряд. О.Г.Білоусенко. – К.: Веселка, 1998. – 654 с.
10. Воропай О. Звичаї нашого народу: етнографічний нарис. Ч.І – ІІ./ О.Воропай. – К., 1991.
11. Детская литература/ Под ред. С.С.Зубаревой. – М.: Просвещение, 1985.
12. Дитячий фольклор. Колискові пісні та забавлянки. – К.: Наук. думка, 1984. – 472 с.
13. Дитячий фольклор/ Вступ. ст. Г.В.Довженок. – К.: Дніпро, 1986. – 304 с.
14. Довженок Г.В. Український дитячий фольклор/ Г.В.Довженок. – К.: Наук. думка, 1981.
15. Дорошенко Д. Розвиток науки українознавства у ХІХ – на поч. ХХ ст. та її досягнення/ Д.Дорошенко// Українська культура. – К.: Либідь, 1993.
16. Дума і пісня. Щомісячний літературно-художній та публіцистичний журнал. – Донецьк: Донбасс, 1993.
17. Думбадзе Н. Что такое детская литература/ Н.Думбадзе // Дет. литература. – 1982. - № 6.
18. За горою золотою. Українські народні лічилки. – К.: Веселка, 1978.
19. Заварова Г. Пошуки і звершення/ Г.Заварова // Література. Діти. Час. – К.: Веселка, 1983. – С. 160 – 170.
20. Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості. – К., 1989.
21. Закувала зозуленька: Антологія української народної поетичної творчості. – К., 1998.
22. Ігнатенко П., Поплужний В. та ін. Виховання громадянина/ П.Ігнатенко, В.Поплужний. – К., 1997.
23. Історія української літератури ХІХ ст. (70 – 90-ті роки): У 2 кн.: Підручник/ О.Д.Гнідан, Л.С. Дем'янівська, С.С.Кіраль та ін.; За ред. О.Д.Гнідан. – К.: Вища шк., 2002. – Кн.1. – 575 с.
24. Історія української літератури. ХХ століття. У 2 кн. Кн.1.: 1910 – 1930-ті роки: Навч. посібник/ За ред. В.Г.Дончика. – К.: Либідь, 1994. – 784 с.

25. Історія української літератури. ХХ століття. У 2 кн. Кн.2.: 1960 – 1990-ті роки: Навч.посібник/ За ред. В.Г.Дончика. – К.: Либідь, 1995. – 512 с.
26. Калинова сопілка: Антол. укр. нар. проз.творч./ Упоряд., передм., приміт.О.Ю.Бріциної, Г.В.Довженок, С.В.Мишанича. – К.: Веселка, 1998. – 430 с.
27. Кіліченко Л.Н. Українська дитяча література: Навч. Посібник/ Л.Н.Кіліченко. – К.: Вища шк. Головне вид-во, 1988. – 264 с.
28. Кононенко П.П. Українознавство: Підручник/ П.П.Кононенко. – К.: Либідь, 1996.
29. Лановик М.Б., Лановик З.Б. Українська усна народна творчість: Підручник/ М.Б.Лановик, З.Б.Лановик. – К.: Знання-прес, 2001. – 591 с.
30. Лозко Г. Українське народознавство/ Г.Лозко. – К., 1996.
31. Монке О.С. Українська література для дітей дошкільного віку: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ О.Монке. – О.: Вид. М.П.Черкасов, 2010. – 349 с.
32. Огієнко І. Українська культура/ І.Огієнко. – К.: Абрис, 1991.
33. Плачинда С.П. Легенди і міфи давньої України/ С.П.Плачинда. – К.: Спалах, 1997.
34. Руденко Юрій. Основи сучасного українського виховання/ Юрій Руденко. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2003. – 328 с.
35. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину/ В.О.Сухомлинський // Вибр. твори: В 5-ти. – К.: Рад.школа, 1976.
36. Торчинська З.К. Дитяча література: лекц. Курс/ Зоя Торчинська. – Кам'янець-Подільський національний університет ім. І.Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2011. – 135 с.
37. Українська дитяча література: Хрестоматія/ Упоряд.: П.В.Вовк, В.С.Савенко. – К.: Вища школа, 1976. – С. 3 – 37.
38. Український дитячий фольклор/ Вступ.ст. В.Г.Бойка. – К., 1962. – 247 с.
39. Українські літературні казки/ Упоряд. В.Полковенко. – К.: Дніпро, 2001. – 512 с.
40. Українські приказки, прислів'я та інше/ Уклав М.Номис. – К.: Либідь, 1993. – С. 635 – 663.
41. Хорунжий Юрій. Шляхетні українки: Есеї-парсуни/ Юрій Хорунжий. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2003. – 208 с.
42. Читай-місто: Читанка для учнів 1 – 5 класів./ Упорядник Чайковський Б.Й. – Х.: Синтекс, 2002. – 544 с.
43. Щербань П. Національне виховання в сім'ї/ П.Щербань. – К.: Борівітер, 2000.

1. Андрієнко Л., Мізюк І. Естетична сутність і цінність літератури українського Бароко/ Л.Андрієнко, І.Мізюк // Дивослово. – 1997. - № 2. – С. 40 – 42.
2. Андроник А.В. В мире Барокко/ А.В.Андроник // Всесвітня література. – 1998. - № 3. – С. 24 – 28.
3. Аполлонова лютня. Київські поети XVII – XVIII ст. – К., 1998.
4. Багалій Д. Український мандрівний філософ Г.С. Сковорода/ Д.Багалій. – К., 1992.
5. Білецький О. Г.С. Сковорода. //Білецький О. Зібр. праць... – Т. 1. – С. 357 – 370.
6. Від Вишенського до Сковороди. /З історії філософської думки на Україні XVI – XVIII ст. – К., 1972.
7. Вінок. Читанка для молодших школярів/ Упоряд. О.Г.Білоусенко. – К.: Веселка, 1998. – 654 с.
8. Возняк М.С. Історія української літератури. У 2-х книгах/ М.С.Возняк. – Львів, 1992.
9. Грушевський М.С. Історія української літератури: В 6 кн. – Т. 6, кн. 1. – К., 1996.
10. Долженко Л.В. Развитие концепции детства в русской литературе и критике XIX века: Учеб. Пособие к спецкурсу по детской литературе/ Л.В.Долженко, Л.Н.Савина. – Волгоград, 2001. – 97 с.
11. Єфремов С. О. Історія українського письменства/ С.О.Єфремов. – К.: «Феміна», 1995. – 688 с.
12. Іван Багряний. Золотий бумеранг. Вірші. Поеми. Роман у віршах. Сатира та інші поезії/ Багряний Іван. – К.: Рада, 1999. – 680 с.
13. Ковалець Л.М. Дитяча література з основами літературознавства/ Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. – Чернівці: Рута, 2004. – 34 с.
14. Кречотень В. Українська література XVII ст./ В.Кречотень // Українська література XVII ст. – К., 1987. – С. 12 – 15.
15. Лихачов Д.С. Людина в літературі Давньої Русі/ Д.С.Лихачов. – М., 1970. – 560 с.
16. Малишко А. Журавель-журавлик/ А.Малишко. – К.: Веселка, 1976.
17. Мишанич О. Українська література XVIII ст./ О.Мишанич // Українська література XVIII ст. – К., 1983. – С. 21 – 25.
18. Огієнко І. Українська культура/ І.Огієнко. – К.: Абрис, 1991.
19. Полєк В.Т. Історія української літератури X – XVII століть: Навч. посібник. / В.Т.Полєк.– К.: Вища школа, 1994. – 144 с.
20. Сорока М. Зорова поезія у школі. Фігурний вірш/ М.Сорока // Українська мова та література. – 1997. - № 2. – С. 7 – 8.
21. Тихолоз Н. “Як дітям мати, з любові...” (Етика і поетика Франкових казок)/ Н.Тихолоз // Літературознавство і критика. – 2003. - № 8. – С. 2-6.

22. Українська література XI – XVIII ст.: Хрестоматія з коментарями/ Упоряд. Є.А. Карпіловська, Л.О.Тарновецька, Відпов. Ред.. І.П.Чепіга. – Чернівці: Вид-во «Прут», 1997. – 368 с.
23. Франко І. Твори. – В 20 т. – Т.4.
24. Шевчук В. Мандрівничий, котрий розпікав людське сумління // Шевчук В. Дорога в тисячу років. – К., 1990. – С. 68 – 82.
25. Яременко В. Мелетій Смотрицький. Життя і творчість. – К., 1986.

15. Інформаційні ресурси

info@lib.ua-ru.net

<http://www.ababahalamaha.com.ua/uk>

<http://bookland.net.ua/book.php?id=1128>

http://www.ababahalamaha.com.ua/uk/Володимир_Рутківський

<http://litopys.org.ua/hrushukr/hrush112.htm>

Сайти періодичних видань і видавництв дитячої книги.